

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **B. Ś.**

skazanego z art. 207 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 12 października 2023 r.

zażalenia skazanego i jego obrońcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 10 maja 2023 r., sygn. akt XI Ka 54/23,

w przedmiocie odmowy uwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia

wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w

Lublinie z dnia 30 marca 2023 r., sygn. akt XI Ka 54/23

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 marca 2023 r., sygn. akt XI Ka 54/23 Sąd Okręgowy w Lublinie utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 31 października 2022 r., sygn. akt IV K 91/22 skazujący B. Ś. za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 2 lat (*k. 212 i k. 168* akt sprawy IV K 91/22).

W dniu 20 kwietnia 2023 r. do Sądu Okręgowego w Lublinie wpłynął wniosek skazanego B. Ś. z dnia 17 kwietnia 2023 r. (nadany w urzędzie pocztowym w dniu 18 kwietnia 2023 r.) o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 marca

2023 r. wraz z jego dopełnieniem, tj. wnioskiem o dokonanie ww. czynności procesowych. W uzasadnieniu wniosku skazany wskazał, że jego „wolą i zamysłem jako skazanego było, że zostanie złożony wniosek o doręczenie odpisu wyroku sądu odwoławczego wraz z uzasadnieniem w celu rozważenia zasadności bądź nie[zasadności] – *przyp. SN wniesienia kasacji*”. Ostateczną decyzję w tym zakresie miał podjąć skazany. W dniu 14 kwietnia 2023 r., jak wskazał dalej skazany, „okazało się, że taki wniosek nie został złożony”, pomimo jego przekonania, że taka czynność będzie dokonana przez jego obrońcę (k. 213-220 akt sprawy IV K 91/22).

Zarządzeniem z dnia 21 kwietnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zwrócił się do obrońcy B. Ś. – adw. Ł. S. o udzielenie w terminie 7 dni informacji czy w sprawie niniejszej zaniechał złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku sądu odwoławczego z uzasadnieniem wbrew uzgodnieniom ze skazanym (k. 222 akt sprawy IV K 91/22). Zarządzenie to, obrońca skazanego odebrał w dniu 8 maja 2023 r. (k. 226 akt sprawy IV K 91/22).

W dniu 9 maja 2023 r. adw. Ł. S. wypowiedział B. Ś. upoważnienie do obrony w sprawie IV K 91/22 (pismo „Zawiadomienie Sądu o wypowiedzeniu upoważnienia do obrony” k. 227 akt sprawy IV K 91/22), a na posiedzeniu w dniu 10 maja 2023 r. w przedmiocie wniosku skazanego o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego obrońca skazanego powołując się na tajemnicę obrończą oświadczył, że nie może udzielić odpowiedzi na pytanie sformułowane przez sąd w ww. zarządzeniu. Jednocześnie wskazał na okoliczność wypowiedzenia obrony skazanemu, składając kopię wypowiedzenia i zaznaczając, że przez 14 dni zobowiązany jest do wykonywania czynności, zarazem oświadczając, że przyłącza się do wniosku B. Ś. o przywrócenie terminu (protokół posiedzenia k. 228 akt sprawy IV K 91/22).

Postanowieniem z dnia 10 maja 2023 r. Sąd Okręgowy w Lublinie, na podstawie art. 126 § 1 i 2 k.p.k., nie uwzględnił wniosku B. Ś. o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 marca 2023 r. wydanego w sprawie o sygn. akt XI Ka 54/23 i doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, z uwagi na

niezaistnienie wskazanych przez skazanego okoliczności uzasadniających przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył skazany i jego obrońca.

Skazany zaskarżył ww. postanowienie w całości i zarzucił mu obrazę przepisu postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 126 § 1 k.p.k. poprzez bezzasadne uznanie, iż w niniejszej sprawie brak jest podstaw do przywrócenia oskarżonemu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie XI Ka 54/23 i doręczenia odpisu wyroku z uzasadnieniem, w sytuacji gdy obrońca oskarżonego zaniechał zgłoszenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyżej wymienionego orzeczenia na co oskarżony nie miał wpływu, co powodować powinno uznanie, iż uchybienie terminowi nastąpiło wskutek przyczyn od oskarżonego niezależnych (*pkt 1*) oraz błąd w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść orzeczenia (*pkt 2*) polegający na: (a) wadliwym ustaleniu, że w niniejszej sprawie uchybienie terminowi nie było wywołane przyczynami niezależnymi od oskarżonego, podczas gdy ustanowiony w sprawie obrońca oskarżonego zaniechał złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie, co też winno prowadzić do wniosku, iż uchybienie terminowi zawitemu było przez oskarżonego niezawinione i (b) uznaniu, iż zaniechanie obrońcy z wyboru co do zgłoszenia wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie jako niekorzystne dla strony nie jest podstawą do przywrócenia uchybionego terminu dla strony, podczas gdy zawinione niedotrzymanie terminu zawitego przez obrońcę jest przyczyną niezależną od oskarżonego, uzasadniającą przywrócenie mu tego terminu.

W konkluzji skazany wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie XI Ka 54/23 i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem.

Podobnie obrońca skazanego zaskarżył ww. postanowienie w całości i zarzucił mogącą mieć wpływ na jego treść (*I*) obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 126 § 1 k.p.k. przez jego niezastosowanie i nie przywrócenie

oskarżonemu B. Ś. terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 marca 2023 r. o sygn. akt IX Ka 54/23 oraz (II) błąd w ustaleniach faktycznych sprawy polegający na przyjęciu, że w niniejszej sprawie nie zaistniały okoliczności uzasadniające oskarżonemu przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku bowiem był on obecny na rozprawie odwoławczej i został on przez sąd odwoławczy prawidłowo pouczone o sposobie i terminie złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku na piśmie jak również, że oskarżony nie wykazał w sposób dostateczny, iż niezachowanie terminu do złożenia wspomnianego wniosku nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych, w sytuacji gdy w aktach sprawy brak jest dowodu, który potwierdzałby, że obrońca oskarżonego zwolniony został przez niego z obowiązku złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego.

Podnosząc powyższe obrońca skazanego wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku oskarżonego i przywrócenie B. Ś. terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wydanego w niniejszej sprawie wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenia nie zasługiwały na uwzględnienie. Z uwagi na merytoryczną tożsamość podniesionych w nich zarzutów uzasadnione było odniesienie się do obu środków zaskarżenia w sposób łączny.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, że pomiędzy zarzutami podniesionymi w zażaleniach zachodzi wyraźna sprzeczność. Dopuszczalne jest bowiem kwestionowanie uchybień natury prawnej (naruszenia prawa przez orzekający sąd) wyłącznie przy założeniu prawidłowości dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych.

Autorzy zażaleń wskazują wprawdzie w zarzutach na to, że naruszone zostało prawo procesowe, ale w rzeczywistości chodzi o naruszenie prawa

materialnego. Formalnie wskazany w zażaleniach został przepis prawa procesowego, lecz w istocie przepis (pomieszczony w Kodeksie postępowania karnego) stanowił *in casu* p o d s t a w ę dla wydania decyzji, a zatem z tego punktu widzenia należy uznać, że chodzi tu o prawo materialne (podstawa prawna rozstrzygnięcia). Skoro jednak autorzy stawiają zarzuty należące do dwóch (jak powiedziano — wzajemnie sprzecznych) kategorii, to w pierwszej kolejności analizy wymagało zagadnienie, czy sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił okoliczności, które mogą być podstawą dla ewentualnego uwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu do dokonania określonej czynności procesowej.

Zarówno skazany, jak i jego obrońca kontestują ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy w Lublinie i uważają, że błędnie sąd ten ustalił, że cyt.: „w niniejszej sprawie uchybienie terminowi nie było wywołane przyczynami niezależnymi od oskarżonego, podczas gdy ustanowiony w sprawie obrońca oskarżonego zaniechał złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie” (zażalenie skazanego). Z nieco innego punktu kwestionuje zaskarżone postanowienie obrońca, który wskazuje na to, że błędem organu pierwszej instancji było przyjęcie, że cyt.: „oskarżony nie wykazał w sposób dostateczny, iż niezachowanie terminu do złożenia wspomnianego wniosku nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych, w sytuacji gdy w aktach sprawy brak jest dowodu, który potwierdzałby, że obrońca oskarżonego zwolniony został przez niego z obowiązku złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego”.

Analiza dokonanych przez sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych nie potwierdza tezy postawionej przez skarżących, iżby ustalenia te były dotknięte błędem. Rzecz w tym, że ani skazany, ani obrońca nie wykazali, iżby sąd błędnie ustalił, że oskarżony nie wydał polecenia złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji. Kwestia ta ma fundamentalne znaczenie w niniejszej sprawie, bowiem to właśnie od ustalenia czy takie polecenie zostało przez oskarżonego wydane zależało dokonanie oceny czy zaniechanie obrońcy było, czy też nie było zawinione, co upoważniałoby do uznania (tylko w tym drugim przypadku, tj. ustalenia zawinionego działania obrońcy), że

uzasadnione jest przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej, albowiem jego przekroczenie nie było przez stronę zawinione.

Otóż w tym kontekście pierwszoplanowe znaczenie miały oświadczenia własne skazanego oraz treść oświadczenia obrońcy. Z treści wniosku B. Ś. o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego wcale nie wynika jednoznacznie, że doszło do wydania przezeń obrońcy polecenia złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia sądu drugiej instancji.

Wprawdzie skazany podał, że jego „wolą i zamysłem jako skazanego było, że zostanie złożony wniosek o doręczenie odpisu wyroku sądu odwoławczego wraz z uzasadnieniem w celu rozważenia zasadności bądź nie wniesienia kasacji”, jednak przecież jednocześnie wskazał on, że „decyzję w tym zakresie ostateczną miałem podjąć ja”. W dniu 14 kwietnia 2023 r., jak wskazał dalej B. Ś., „okazało się, że taki wniosek nie został złożony. Ja osobiście będąc przekonany, że taki wniosek złożył obrońca nie dokonałem takiej czynności samodzielnie” (k. 213-220 akt). Tłumaczenie to zostało następnie powtórzone w treści zarzutów i uzasadnienia zażalenia skazanego z dnia 18 maja 2023 r. (k. 255 akt): podniósł skazany m. in., iż „był przekonany, że jego obrońca [...] taki wniosek złoży”.

Pozbawione podstaw jest przekonanie skazanego o obowiązku złożenia przedmiotowego wniosku przez obrońcę, skoro wedle jego własnego oświadczenia ostateczną decyzję w ww. zakresie miał podjąć on sam, a zatem sprawa ta nigdy nie została finalnie przesądzona, skoro nie wydał on stosownego polecenia obrońcy. „Wola i zamysł złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji” winny były zostać przez skazanego uzewnętrznione wobec obrońcy, przez wydanie stosownego polecenia działającemu z wyboru obrońcy. Skazany nie podaje w swych pismach, że wydał takie polecenie, wskazując jedynie, że „decyzję w tym zakresie ostateczną miałem podjąć ja”.

Jeśli chodzi zaś o informacje przekazane (a mówiąc ściślej — nie przekazane) przez obrońcę, to w trakcie posiedzenia w dniu 10 maja 2023 r. — powołując się na tajemnicę obrończą — adw. Ł. S. nie udzielił odpowiedzi na pytanie sformułowane przez Przewodniczącego XI Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Lublinie w zarządzeniu z dnia 21 kwietnia

2023 r. czy zaniechał złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem wbrew uzgodnieniom z oskarżonym (k. 222 akt). W zażaleniu obrońca wskazał, że „w niniejszej sprawie brak jest dowodu potwierdzającego, że oskarżony zwolnił swojego obrońcę z powinności złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego”.

Jest rzeczą nader wątpliwą, czy kwestia związana z realizowaniem obrony na etapie postępowania międzyinstancyjnego, tj. wydanie polecenia przedsięwzięcia czynności procesowej w postaci złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji (a zatem kwestia o całkowicie neutralnym z punktu widzenia dokonywania niekorzystnych dla podsądnego ustaleń faktycznych relewantnych dla wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej) może być uznana — w rozumieniu przepisu art. 178 pkt 1 k.p.k. — za fakt, o którym obrońca dowiedział się udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę.

„Fakty”, o których mowa w tym przepisie nie zostały wprawdzie zdefiniowane, jednak wydaje się dyskusyjne, iżby każda okoliczność (niezależnie od jej charakteru), która pojawia się w ramach relacji pomiędzy oskarżonym a obrońcą mogła być kwalifikowana jako fakt w rozumieniu art. 178 pkt 1 k.p.k. Granica pomiędzy faktami objętymi tajemnicą obrończą a faktami (lub innymi okolicznościami) tą tajemnicą nie objętymi nie jest zbyt ścisła. Fakty dotyczące obrony (prowadzenia sprawy, udzielania porady) są związane — przede wszystkim — z kwestią odpowiedzialności karnej oskarżonego (stąd znaczenie tajemnicy obrończej, w systematyce kodeksowej tajemnicy mającej bezwzględny charakter). Wydanie polecenia złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia sądu drugiej instancji nie może być zresztą uznane, za fakt, o którym obrońca „dowiedział się udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę” w rozumieniu art. 178 pkt 1 k.p.k. Jest to oświadczenie woli oskarżonego kierowane do obrońcy, zobowiązujące obrońcę do określonego działania, mające obojętne znaczenie z punktu widzenia ewentualnej możliwości wykorzystania takiej informacji w postępowaniu karnym przeciwko oskarżonemu. Zasłanianie się tajemnicą obrończą nie było zatem w tym przypadku uprawnione, jednak dla dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie przywrócenia terminu do dokonania czynności, o

której mowa w przepisie art. 422 § 1 zd. pierwsze k.p.k., wystarczające okazało się oświadczenie skazanego.

W tej sytuacji słusznie ustalił Sąd Okręgowy w Lublinie, iż niedotrzymanie terminu zawitego do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 marca 2023 r. nie nastąpiło z przyczyn niezależnych od skazanego B. Ś.. Brak jest bowiem dowodu, że w sprawie obrońcy zostało przez mandata wydane polecenie złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji. Okoliczności tych sąd ten żadną miarą nie mógł domniemywać, tym bardziej, że z oświadczeń skazanego wynika, że nigdy nie została wobec obrońcy uzewnętrzniona jego "wola i zamiar złożenia [przez obrońcę] wniosku o doręczenie odpisu wyroku sądu odwoławczego wraz z uzasadnieniem w celu rozważenia zasadności bądź nie wniesienia kasacji". Odmowa przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji była zatem uzasadniona. Należy także pamiętać, że B. Ś. uczestniczył w rozprawie odwoławczej, na której zapadł wyrok, został prawidłowo pouczony o przysługujących mu uprawnieniach i obowiązkach, a ponadto o sposobie złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie mu uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego (*k. 211-211v. akt*), dysponował zatem niezbędną wiedzą umożliwiającą ewentualne osobiste dokonanie ww. czynności procesowej.

W tym stanie rzeczy należało uznać, że podniesione w zażaleniach okoliczności nie wskazują, aby spełniona została przesłanka z art. 126 k.p.k. i z tego powodu zaskarżone postanowienie należało utrzymać w mocy.

AG

[ał]

